

čitaoca dovodi u nedoumicu, imajući na umu silan razvoj drugih djelatnosti u Sovjetskom Savezu.

Zvonko Lerotić

K. Marx i F. Engels

»O OMLADINI« — HRESTOMATIJA I i II

(Marksistička biblioteka, *Mladost* —
Beograd, 1973.

Izbor i redakcija tekstova: Manojlo Bročić. (str. 1—177 + 6; II — 134.)

Marksizam je na svom razvojnem putu doživio dvije krajnje devijacije. S jedne strane to je pretvaranje u dogmu koja, kao oficijalna opija i zaglupljuje istovremeno, obmanjuje i na razne načine, služeći se i fizičkim silama, ubija — a s druge strane pojavljuje se njegovo rastapanje u tminama građanskih teorija i ideologija. Takve krajnosti uvjetuju i nameću potrebe da se marksizam kao teoretska i filozofska osnova postojeće društvene prakse ponovno reafirmira, ne u smislu rehabilitacije nekog marksizma, već u nastojanjima da se, polazeći od fundamentalnih stavova klasika marksizma, ukaže na devijacije postojeće prakse kao i teorije. Upravo u vrijeme kada se, dakle vodi jedna politička bitka a i teoretska, pojavljuju se izdanja koja pokušavaju unijeti više svjetla u neke specifične domene klasika.

Obje knjige, čiji je redaktor Manojlo Bročić, sačinjavaju tri cjeline. U prvoj knjizi su sadržani tekstovi objedinjeni u dvije problemske teme: Borba za prava mladog pokoljenja i Uloga omladine u društveno-političkom životu. Treća tematska grupa pod naslovom: O vaspitanju i obrazovanju omladine, s prilozi-ma, čini drugu knjigu ove hrestomatije. Neki tekstovi koji su sadržani u ovom izdanju po prvi puta su sada prevedeni s nedavno (1972. god.) izašlih izdanja u Sovjetskom Savezu.

Prilikom izbora tekstova i redakcije, redaktor je nastojao da to ne budu obični citati istrgnuti iz pojedinih cjelina, već da njihov skup ima određene misa-

one cjeline. Naravno da za one koji nedovoljno poznaju marksizam, čitanje pojedinih odlomaka predstavlja izvjesne poteškoće u razumijevanju. To su i izdavači imali u vidu te su pristupili, kao posrednici između tekstova i čitalaca, u smislu jednog kritičkog osvrtu, odnosno ocrtavanja »nekih od otvorenih pitanja razvitka Marxa i Engelsa u da nima njihove mladosti«, zatim u prikazu osnovnih pravaca borbe protiv marksizma i napokon u kraćem osvrtu na samu problematiku knjiga.

Izabrani tekstovi u ovoj hrestomatiji nisu pisani posebice na određene teme, već su to odlomci iz poznatih djela klasika. To je i razumljivo tim više što Marx i Engels tada nisu imali posebnih razloga da van okvira svojih naučnih analiza i političke borbe proletarijata, odvojeno analiziraju ulogu omladine. No, već sama veličina knjiga ukazuju na to da su oba autora u svom radu vidjela probleme omladine i posvetili im dosta stranica u svojim radovima.

Ima naravno, posebno u tekstovima koji govore o odgojno-obrazovnom procesu, stavova koji se danas ne mogu na način kako su se mogli u ono vrijeme, koristiti i zastupati. Zato je ova hrestomatija interesantna naročito za pedagoge. (Pedagoških tekstova ima i najviše u ovoj hrestomatiji.) Marx i Engels su u svojim djelima naznačili osnovne smjernice odgojno-obrazovnoga procesa koji se, polazeći od osnovnih postavki cjelokupnih njihovih saznanja, mogu ostvariti.

To je ujedno uvjetovalo da se Marx i Engels opredijele za prava djece i omladine, a time ujedno i zahtjev za njihovo učešće u klasnoj borbi, štrajkovima i revoluciji, što ujedno determinira i njihov društveni položaj, kao i ulogu subjekta u odgojno obrazovnom procesu. U tome se Marx i Engels nadovezuju i razvijaju dalje Hegelove i Fichteove misli o pojmu subjektiviteta.

Obje ove knjige dobro će poslužiti mladim naučnim radnicima, kao i svima onima koje zanima problematika omladine i stavovi klasika marksizma, posebice danas kada se teoretski neke postavke koje koče samoupravni društveni sistem, moraju prevladati — teoretski i praktički.

Ivan Cifrić